

**Міністерство освіти і науки України
Харківський національний педагогічний університет імені Г.С. Сковороди
Факультет психології і соціології
Кафедра соціальної педагогіки**

АКТУАЛЬНІ ПРОБЛЕМИ СОЦІАЛЬНО-ПЕДАГОГІЧНИХ ДОСЛІДЖЕНЬ

**МАТЕРІАЛИ
Всеукраїнської науково-практичної конференції
МОЛОДИХ НАУКОВЦІВ**

Харків, 2016

Визначено ефективні форми і методи підготовки майбутніх соціальних педагогів.

Ключові слова: субкультура, підлітки, соціальний педагог, підготовка соціальних педагогів.

Vysotskaya M. Yu. The content of training future social pedagogues to the formation of positively directed subculture of teenagers.

The article deals with the concept of «teens», «subculture», «subculture of teenagers», «training of social pedagogues»; highlights the issue training of future social pedagogues to the formation of positively directed subculture of teenagers. The author analyses the educational plans and programs of social pedagogues' training in higher educational institutions and defines effective forms and methods of preparation of future social pedagogues.

Keywords: subculture, teens, social pedagogue, training of social pedagogues.

УДК 37.013.42

Дудник Т.В.

ХАРАКТЕРИСТИКА КОМПЛЕКСУ ЗАСОБІВ ПІДГОТОВКИ МАЙБУТНІХ СОЦІАЛЬНИХ ПЕДАГОГІВ ДО ФОРМУВАННЯ СОЦІАЛЬНОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ ДОШКІЛЬНИКА ЗАСОБАМИ СЮЖЕТНО-РОЛЬОВОЇ ГРИ У ДИТЯЧОМУ САДКУ

Постановка проблеми. В умовах розбудови української державності надзвичайно пріоритетним завданням сучасної педагогіки є виховання конкурентноздатної особистості, спроможної діяти у мінливому соціумі, мотивуючи себе до постійного самовдосконалення та розвитку. Актуальною є проблема формування соціальної компетентності дітей дошкільного віку, оволодіння ними соціальним досвідом, що зумовлено пошуком оптимальних шляхів підготовки їх до життя в оновленому соціально-економічному середовищі.

У дошкільному віці закладаються основи соціальної компетентності дитини, визначається напрям її розвитку й успішної адаптації у соціумі. У цьому процесі провідну роль відіграє сюжетно-рольова гра та керівництво нею. Соціальний педагог як суб'єкт діяльності у дошкільному навчальному закладі (ДНЗ) може сприяти розширенню тематики ігор, збагачувати зміст, забезпечувати оволодіння дітьми рольовою поведінкою, що залежить від рівня професійної готовності майбутніх соціальних педагогів, спроможності оптимізувати процес з формування основ соціальної компетентності дошкільнят засобами сюжетно-рольової гри, реалізуюючи систему якісної соціально-педагогічної діяльності.

Разом з тим, виникає необхідність підвищення рівня професійної підготовки майбутніх соціальних педагогів до надання допомоги та підтримки у швидко мінливих умовах соціально-педагогічної діяльності.

Аналіз актуальних досліджень. Аналіз наукової літератури з проблеми професійної підготовки майбутніх соціальних педагогів знайшли своє відображення в роботах багатьох дослідників та дозволив виявити окремі аспекти її дослідження: О. Безпалько, В. Бочарова, Р. Вайнола, М. Васильєва, І. Зверєва, І. Ковчина, А. Капська, Г. Лактіонова, Л. Міщик, С. Харченко (теоретико-методологічні основи); О. Кононко, В. Масленнікова, А. Рижанова (технологічні основи діяльності з дошкільниками); В. Суржанська (теоретико-методичні засади напрямів соціально-педагогічної роботи з дошкільниками); І. Романова (особливості професійної підготовки соціальних педагогів засобами гри); А. Бондаренко, К. Гросс, Д. Ельконін (методичні питання використання сюжетно-рольової гри як методу діяльності з дошкільниками).

Мета статті: охарактеризувати етапи впровадження комплексу засобів підготовки майбутніх соціальних педагогів до формування соціальної компетентності дошкільників засобами сюжетно-рольової гри у дитячому садку.

Виклад основного матеріалу. У психолого-педагогічній літературі під професійною підготовкою розуміється процес і результат діяльності, спрямованої на оволодіння певним запасом професійних знань, умінь і навичок та якостей особистості, необхідних для успішного виконання професійної діяльності, тобто «професійної компетентності фахівця» [6, с. 166].

У роботі Л. Завацької поняття професійної компетентності соціального педагога відбиває єдність його теоретичної і практичної готовності до здійснення соціально-педагогічної діяльності і характеризує його професіоналізм [2, с. 152].

І. Зверєва визначає основні складові професійної компетентності соціального педагога: 1) система психологічних, загально педагогічних та спеціальних фахових знань; 2) система фахових умінь; 3) професійні здібності та професійно значущі якості, що дають особистості можливість вільно, впевнено і толерантно діяти залежно від наявної необхідності та потреб оточуючого життя. Стабільний та безперервний розвиток усіх трьох складових на основі позитивних світоглядних позицій соціального педагога і становить компетентність фахівця. При цьому знання та уміння мають формуватися в контексті набуття особистістю емпіричного і професійно педагогічного досвіду [5, с. 78].

А. Капська з-поміж важливих чинників, що впливають на результативність процесу підготовки майбутніх соціальних педагогів, виділяє такі, як: оновлення змісту освіти (який має урахувувати як реалії сьогодення, так і регіональні особливості), посилення уваги до самостійної та практичної діяльності студентів, а також застосування інтерактивних методів навчання. Метою практичної підготовки майбутніх соціальних педагогів автор виділяє формування у них професійних умінь та особистісних якостей фахівця, оволодіння найважливішими видами професійної діяльності [4, с. 203].

Слід вказати, що у ВНЗ недостатньо враховується необхідність формування у студентів готовності до діяльності в конкретному соціальному

закладі – дитячий садок, контингент якого і проблеми його адаптації в суспільстві вимагають дотримання принципу диференціації при підготовці соціальних педагогів [3, с. 7]. Варто зазначити, що ДНЗ – перший соціальний інститут, що відповідає за соціальну зрілість дітей дошкільного віку, саме в ньому діти набувають важливого суспільного досвіду, основних знань і вмінь, необхідних для подальшого життя серед людей, залучаються до різних видів діяльності [1, с. 188].

На основі аналізу теоретичних засад Г. Беленької, І. Зверевої, А. Капської, М. Фіцули було розроблено комплекс засобів підготовки майбутніх соціальних педагогів до формування соціальної компетентності дошкільників засобами сюжетно-рольової гри у дитячому садку. Впровадження комплексу засобів передбачає такі етапи: методологічно-цільовий; організаційний; контрольно-оцінний.

1. Методологічно-цільовий: мета (оволодіння теоретичними знаннями керування і впровадження ефективної сюжетно-рольової гри у колектив дошкільників), завдання (отримання теоретичної бази на основі участі в комплексі засобів), підходи (середовищний, компетентнісний) та принципи (свідомості і активності в навчанні, системності, послідовності, безперервності, цілісності, доцільності, прогностичності, свободи вибору і співробітництва).

2. Організаційний представлений: напрямами (інформаційно-ознайомлюючий, когнітивно-практичний, креативно-рефлексивний), педагогічними умовами, педагогічним забезпеченням навчально-виховного процесу і суб'єктами навчально-виховного процесу.

На даному етапі впроваджується розроблений комплекс засобів для підвищення ефективності професійної підготовки майбутніх соціальних педагогів до формування соціальної компетентності дошкільників за допомогою сюжетно-рольової гри, що включає низку орієнтованих навчальних дисциплін: «Аніматорство в дитячому садку» (організація культмасових заходів, проведення ігор), «Волонтерська діяльність з дошкільниками» (розробка, створення, впровадження інноваційних методик). Для вироблення професійно важливих умінь у студентів ефективними методами роботи виступають: «мозковий штурм» (стимулювання творчого мислення при діяльності у дитячому садку), коучинг (досягнення професійних цілей при здійсненні соціально-педагогічної діяльності з дошкільниками), сюжетно-рольові, ділові ігри (розкриття внутрішнього потенціалу), ротація (зміна ролей, набуття нового соціального досвіду для діяльності з дошкільниками).

3. Контрольно-оцінний: критерії (когнітивно-операційний, особистісно-мотиваційний, творчо-діяльнісний), показники та рівні (достатній, високий, низький) готовності майбутніх соціальних педагогів до формування соціальної компетентності дошкільнят засобами сюжетно-рольової гри у ДНЗ та діагностичний інструментарій.

Крім вище зазначеного, у запропонованому комплексі засобів підготовки майбутніх соціальних педагогів до формування соціальної компетентності дошкільнят центральне місце належить діагностиці та прогнозуванню динаміки визначення її рівня за відповідними критеріями її сформованості: когнітивно-

операційного; особистісно-мотиваційному і творчо-діяльнісного, які використовуються під час початкової та контрольної діагностики (на основі методики МПЦУ І. Шалаєва).

Відповідно до критеріїв і їх показників були визначені рівні готовності майбутніх соціальних педагогів до формування соціальної компетентності дошкільнят: достатній, середній, низький.

Таким чином, аналіз наукової літератури з професіоналізації соціальних педагогів став підґрунтям для розробки комплексу засобів з підготовки майбутніх соціальних педагогів до формування соціальної компетентності дошкільників засобами сюжетно-рольової гри у дитячому садку, що слугуватиме ефективно в процесі формування професійно компетентних фахівців соціальної сфери.

Висновки. Проведений аналіз наукової літератури дозволив схарактеризувати процес підготовки майбутніх соціальних педагогів як діяльність, спрямовану на оволодіння певним запасом професійних знань, умінь і навичок та якостей особистості, необхідних для успішного виконання професійної діяльності, тобто «професійної компетентності фахівця». Визначено основні складові професійної компетентності та чинники, що впливають на ефективність підготовки фахівців. На основі вивчення теоретичних та методичних напрацювань стосовно сфери освіти у ВНЗ, розроблено комплекс засобів підготовки майбутніх соціальних педагогів до формування соціальної компетентності дошкільників засобами сюжетно-рольової гри у дитячому садку, впровадження яких передбачає такі етапи: методологічно-цільовий, організаційний, контроль-оцінний, що сприятиме оптимізації процесу професійного становлення майбутніх соціальних педагогів у ВНЗ.

Перспективи подальших досліджень. Перспективним напрямом наукового пошуку є подальше вивчення теоретичних та практичних аспектів професійної підготовки майбутніх соціальних педагогів до формування соціальної компетентності дошкільників засобами сюжетно-рольової гри у дитячому садку у світлі ефективної міжвідомчої співпраці суб'єктів соціальної роботи.

Список використаних джерел

1. Беленька Г. В. Вихователь дітей дошкільного віку: становлення фахівця в умовах навчання : монографія / Г. В. Беленька. –К. : Світич, 2006. – 304 с.
2. Завацька Л. М. Технології професійної діяльності соціального педагога : навчальний посібник для ВНЗ / Л. М. Завацька. - К. : Видавничий Дім «Слово», 2008. - 240 с.
3. Капська А. Й. Деякі особливості формування готовності до професійної діяльності / А. Й. Капська // Моделювання виховної діяльності в системі професійної підготовки студентів : Теорія, практика, програми. – К. : ІЗМН, 1998. – С.5-12.

4. Словник-довідник для соціальних працівників та соціальних педагогів / [за заг. ред А. Й. Капської, І. М. Пінчук, С. В. Толстоухової]. – К. : УДЦССМ, 2000. – 260 с.

5. Соціальна педагогіка: мала енциклопедія/ за заг. ред. проф. І. Д. Звереві. - К. : Центр учбової літератури, 2008. - 336 с.

6. Фіцула М. М. Вступ до педагогічної професії: Навч. посіб. для студ. вищих пед. закладів освіти / М. М. Фіцула. – Тернопіль, 2005. – С. 165-168.

Дудник Т. В. Характеристика комплексу засобів підготовки майбутніх соціальних педагогів до формування соціальної компетентності дошкільника засобами сюжетно-рольової гри у дитячому садку.

У статті розглянуто суть поняття «підготовка майбутніх соціальних педагогів», охарактеризовано комплекс засобів підготовки майбутніх фахівців до практичної діяльності з формування соціальної компетентності дошкільника засобами сюжетно-рольової гри та представлено етапи впровадження цього комплексу у дитячому садку.

Ключові слова: комплекс засобів, підготовка майбутнього соціального педагога, дошкільник, соціальна компетентність, сюжетно-рольова гра, дитячий садок.

Dudnyk T. V. Characteristics of means of training future social pedagogues to the formation of preschooler's social competence by role games at the kindergarten.

The author analyzes the peculiarities of training future social pedagogues for the successful professional socio-educational activities. Means of tools for effective training of future specialists for practical work to the formation of preschooler's social competence by role games at the kindergarten are characterized.

Keywords: means, training future social pedagogues, preschooler, social competence, role games, kindergarten.

УДК [378.147:37.013.42]:373.24

Запорожець О.В.

ЗМІСТ ПРОФЕСІЙНОЇ ПІДГОТОВКИ СОЦІАЛЬНИХ ПЕДАГОГІВ ДО СОЦІАЛІЗАЦІЇ ОБДАРОВАНИХ ДІТЕЙ СТАРШОГО ДОШКІЛЬНОГО ВІКУ

Постановка проблеми. В останні роки виконано фундаментальні дослідження, у яких розкрито різні аспекти підготовки майбутнього соціального педагога до професійної діяльності, однак як питання впровадження посади соціального педагога в систему дошкільної освіти, так і підготовки кадрів до соціально-педагогічної роботи з дітьми дошкільного віку не віднайшли належного вираження.

Підготовка майбутніх соціальних педагогів – це цілісний навчально-пізнавальний процес, важливою особливістю якого є поєднання оволодіння